

راهنمای حل عددی معادله ی مرتبه ی اول به روش

Euler-RK4

دانشگاه خواجه نصیرالدین طوسی

دانشکده مهندسی برق و کامپیوتر

فهرست مطالب

۱	پیشنیاز
۱	توضیح مختصری از روش ها
۱	اوایلر
۲	RK4
۴	آموزش استفاده از نرم افزار
۸	درباره ی ما

پیش نیاز

برای اجرای این برنامه نیاز به JRE دارید.

توضیح مختصری از روش ها

اوایلر

در زمان t_0 شروع می کنیم. مقدار $y(t_0+h)$ را می توان توسط $y(t_0)$ بعلاوه زمان تغییر حالت ضرب در شیب تابع تقریب زد؛ که مشتق $y(t)$ است.

ما این تقریب را $y^*(t)$ می نامیم.

بنابراین اگر بتوانیم مقدار dy/dt را در زمان t_0 محاسبه کنیم، می توانیم مقدار تقریبی y در زمان t_0+h را حدس بزنیم. سپس این مقدار جدید $y(t_0)$ را استفاده کرده، دوباره dy/dt را حساب و این کار را تکرار می کنیم. به این روش متد اوایلر می گویند.

توسط این پیش زمینه ساده روش اویلر برای معادلات دیفرانسیل مرتبه اول به صورت زیر است:

(۱) در زمان t_0 شروع کنید، یک مقدار برای h در نظر بگیرید، سپس شرایط ابتدایی $y(t_0)$ را حساب کنید.

(۲) از طریق $y(t_0)$ مشتق $y(t)$ را در زمان $t = t_0$ حساب کنید. آن را k_1 بنامید.

(۳) از این مقدار، مقدار تقریبی $y^*(t_0+h)$ را حساب کنید.

(۴) قرار دهید $t_0 = t_0 + h$ و $y(t_0) = y(t_0 + h)$

(۵) مراحل ۲ تا ۴ را آنقدر تکرار کنید تا جواب به دست آید.

رانگ-کوتا

معادله دیفرانسیل عادی زیر را با شرط اولیه داده شده را در نظر بگیرید:

$$y' = f(t, y), \quad y(t_0) = y_0$$

برای بدست آوردن مقدار تابع y در یک واحد زمان جلوتر از رابطه زیر استفاده می شود:

$$y_{n+1} = y_n + \frac{h}{6} (k_1 + 2k_2 + 2k_3 + k_4)$$

که در آن:

$$\begin{aligned} k_1 &= f(t_n, y_n) \\ k_2 &= f\left(t_n + \frac{h}{2}, y_n + \frac{h}{2}k_1\right) \\ k_3 &= f\left(t_n + \frac{h}{2}, y_n + \frac{h}{2}k_2\right) \\ k_4 &= f(t_n + h, y_n + hk_3) \end{aligned}$$

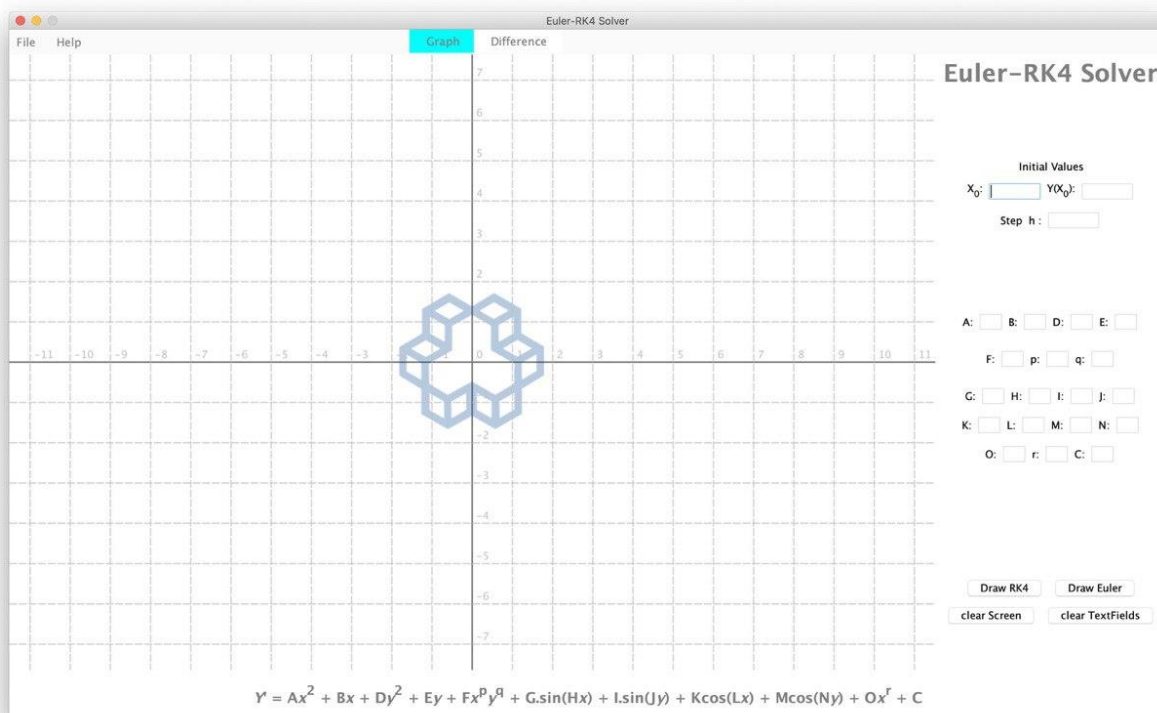
و h بازه زمانی است. انتخاب مقدار واحد زمانی بر اساس مقدار دقت مورد نیاز صورت می گیرد. هر چه مقدار واحد زمانی مورد استفاده کمتر باشد دقت روش رونگه-کوتا بالاتر می رود. البته با کاهش مقدار واحد زمانی از یک سو تعداد مراحل محاسبه و در نتیجه حجم محاسبات افزایش می یابد و از سوی دیگر خطای گرد کردن نیز افزایش می یابد.

رونگه-کوتای مرتبه چهار متعلق به خانواده رونگه-کوتاهای صریح می باشد.

آموزش استفاده از نرم افزار

برای استفاده ابتدا آن را دانلود نموده و سپس فایل jar را اجرا نمایید.

پس از اجرای برنامه صفحه ای مانند شکل زیر مشاهده خواهید کرد که در آن تابعی اولیه در پایین به همراه ضرایبی از A تا r وجود دارند که می توان آن ها را در سمت راست صفحه مقداردهی کرد.

در سمت راست همچنین فضایی برای مقداردهی مقادیر اولیه و گام به دست آوردن تابع وجود دارد.

Initial Values

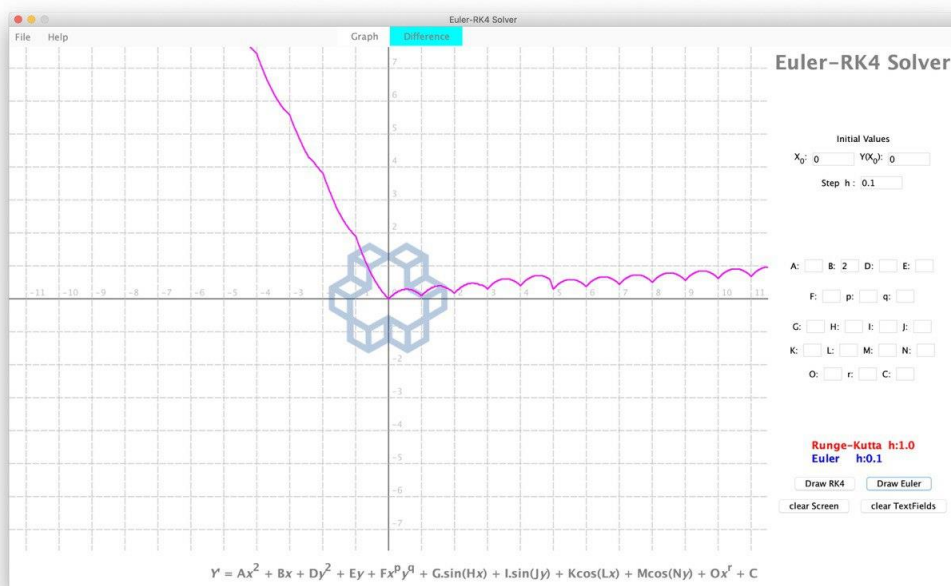
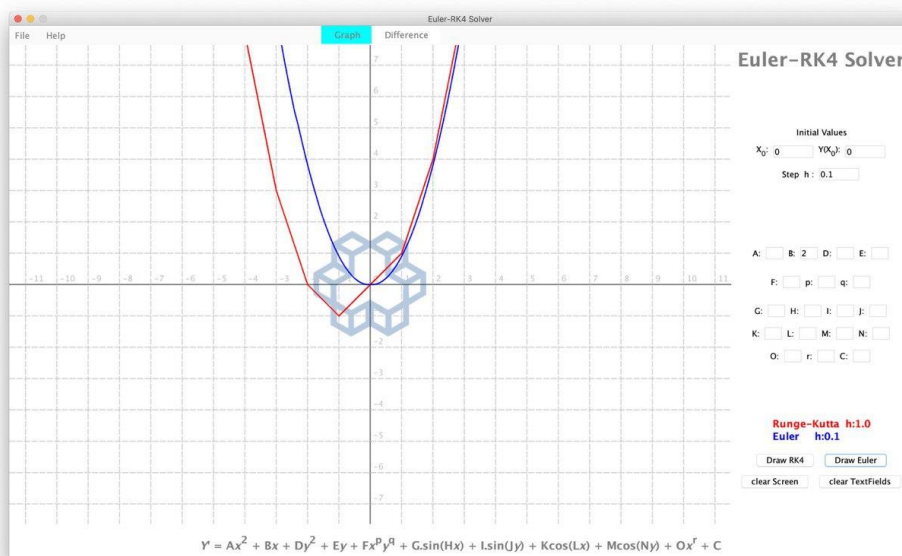
X_0 : $Y(X_0)$:

Step h:

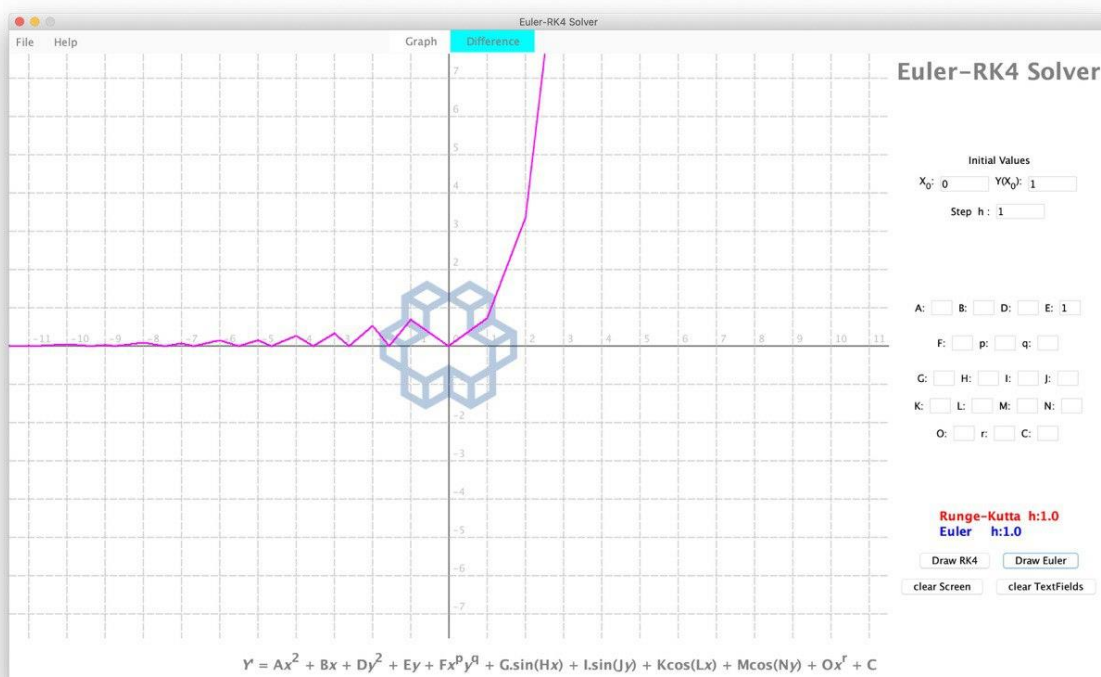
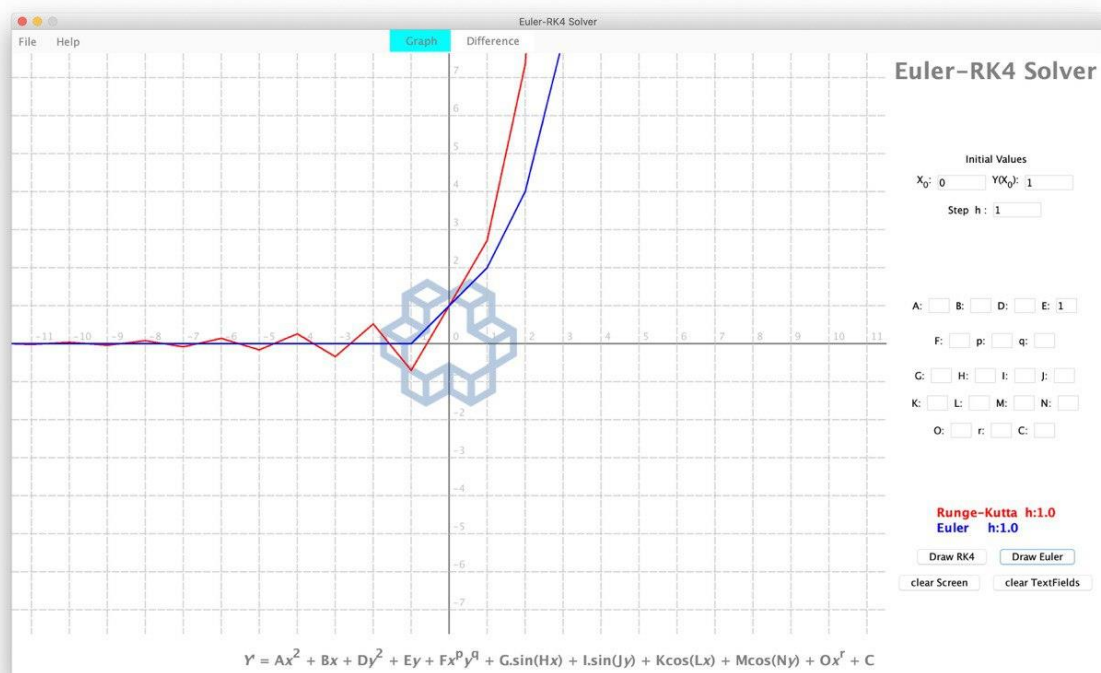
در سمت راست پایین، چهار دکمه برای رسم تابع به روش اویلر و رانگ-کوتا، پاک کردن صفحه و پاک کردن مقادیر داده شده به ضرایب و مقادیر اولیه وجود دارد.

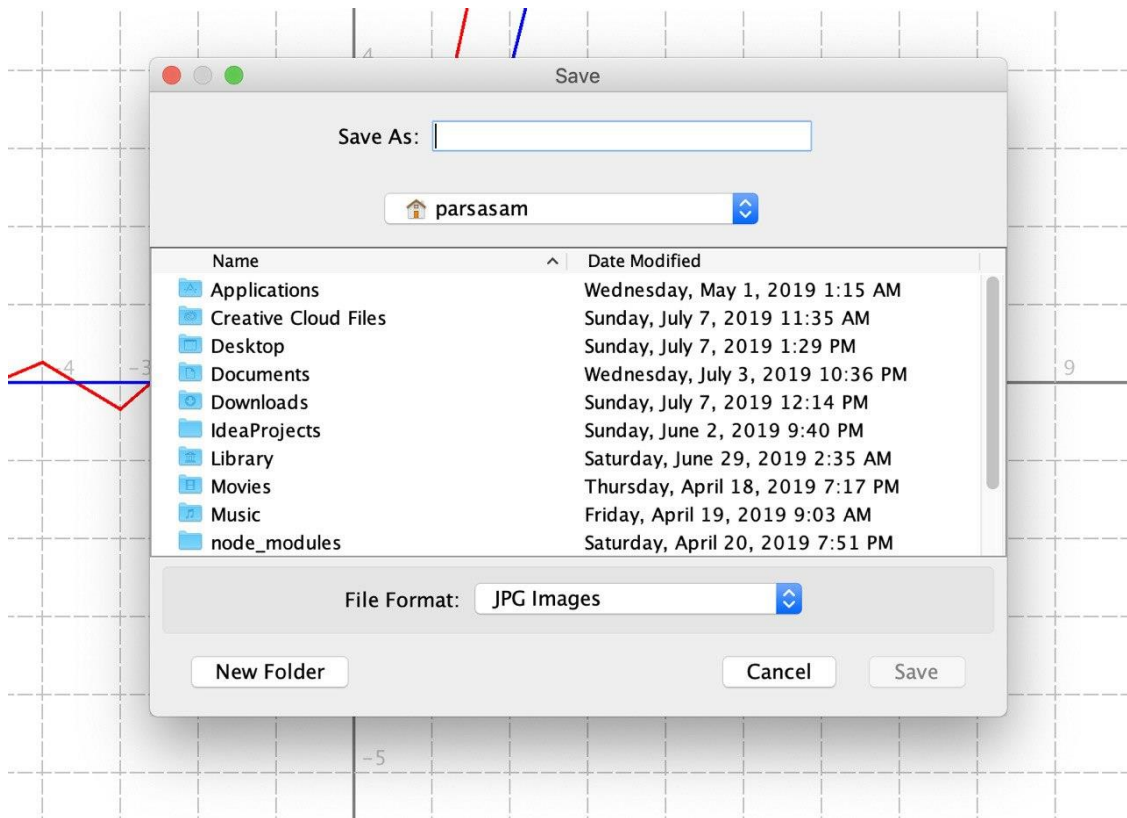
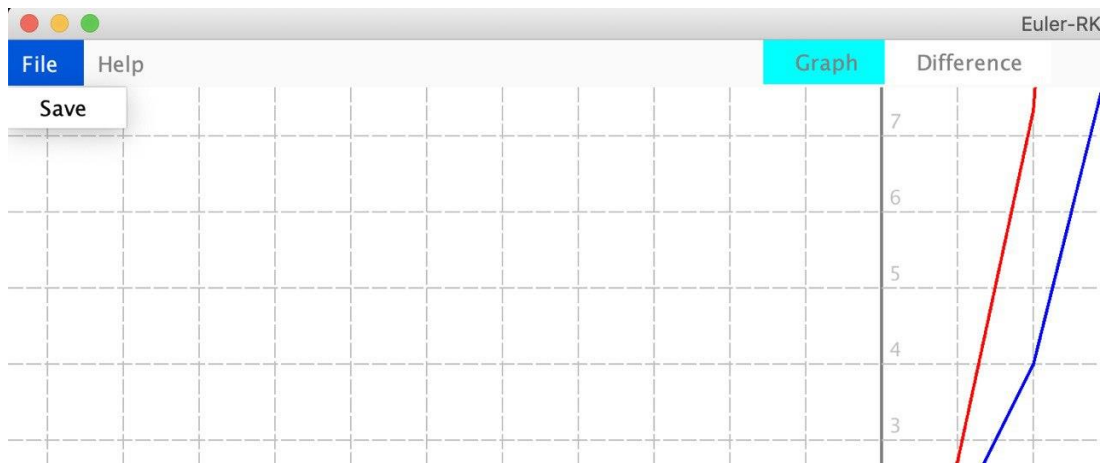
مثال: تابع $y' = 2x$ به روش رانگ-کوتا با گام ۱ و اویلر با گام ۰/۱ رسم شده اند. در سربرگ graph می توان نمودار دو تابع و همچنین در سربرگ difference می توان اختلاف دو تابع رسم شده را مشاهده کرد.

مثال دیگر: تابع $y' = y$ به روش رانگ-کوتا با گام ۱ و به روش اویلر با گام ۱ رسم شده اند. در سربرگ graph می توان نمودار دو تابع مشاهده کرد.

می توان در سمت چپ بالا با انتخاب فایل و save as نمودارها را ذخیره کرد.

درباره ما

تهیه شده توسط:

پارسا صمدنژاد

محمدرضا کلاگر

تحت نظارت دکتر هادی علی اکبریان این پروژه صورت گرفته است.

دانشگاه صنعتی خواجه نصیرالدین طوسی